

SAMSUN'DA ÖĞRENCİLEŞTİRME SORUSU VE TOPLUMSAL

ETKİLERİ¹

Meriç KIRMIZI²

Neval GÜROL³

Havvanur YILDIZ⁴

ÖZ

Bu çalışmada “öğrencileştirme” kavramıyla Samsun Atakum'daki Körfez Mahallesi'nin değişimi incelenmiştir. Kentin üniversite bölgesi olan Körfez Mahallesi'nde Ekim 2018-Mayıs 2019 arasında, küçük dairelerde kalan dokuz öğrenci, üç emlakçı, iki esnaf ve bir muhtar kapsayan, toplam 15 kişiyle görüşülmüştür. Mahalle buradaki tütün tarlalarının el değiştirip, yapılaşmaya açılması ve bu tarlalarda çalışanların yerinden edilmesiyle değişmeye başlamıştır. Bu kentleşmenin sonucunda mahalle nüfusu öğrenciler, genç profesyoneller, sayıca az da olsa, aileler ve kırsal kökenli, eski yaşayanlar olarak ayrışmıştır. Körfez Mahallesi'nde eski ve yeni yerleşim yeri olarak ikili bir yapılaşma görülmektedir; deniz kıyısına yakın, yeni yerleşimler öğrencilere yönelik konut alanlarıdır. Mahallede üretilen konut türleri öğrenci beklentilerine göre zamanla değişmiş ve küçülmüştür. Üretilen konutların değerlenmesi burada bir “rant farkı”nın olduğunu göstermektedir. Konut alanındaki gelişme “yeni yapı yoluyla soylulaştırma”yla ilişkilendirilebilirken, mahalledeki ticari olanaklar aynı hızda gelişmemiştir. Çalışma Körfez Mahallesi'nin bugünkü fiziksel ve toplumsal yapısını öğrencilerin etkisiyle yaşanan değişim bağlamında özömlenmesi nedeniyle önemlidir.

Anahtar Sözcükler: Soylulaştırma, Öğrencileştirme, Samsun, Mahalle Değişimi, Mikro Konut

---

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi (OMÜ), Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü'nün 2018-2019 Akademik Yılı Sosyolojik Araştırma I-II dersleri kapsamında Dr. Öğr. Üyesi Meriç Kırmızı danışmanlığında yürütölen saha çalışmasına dayanmaktadır. Yazar sınırlaması nedeniyle yazar olarak adları geçemese de, çalışma ekibinde yer almış, 2019 yılı OMÜ Sosyoloji mezunlarından Ayşenur Ok, Hilal Gümüş, Leyla Eğri ve Ümmüğülsüm Kaya'nın emeklerine iten teşekkürler.

² Dr. Öğr. Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü

³ Lisans Mezunu

⁴ Lisans Mezunu

THE STUDENTIFICATION QUESTION AND ITS SOCIAL EFFECTS IN SAMSUN

ABSTRACT

In this study, the change of Körfez neighbourhood in Atakum, Samsun is examined in the light of “studentification” concept. Altogether 15 people, including nine students, residing in micro-apartments, three real estate agents, two local shopkeepers, and one official neighbourhood representative were interviewed between October 2018 and May 2019. The neighbourhood has begun to change when the tobacco fields there started to change hands, and they were opened to construction, and their farmers were displaced. As a result of this urbanization, the neighbourhood population was divided into: students, young professionals, and some families on the one hand, and old inhabitants with a rural background on the other. A dual development as old and new residential areas was observed in the Körfez neighbourhood. The new settlements near the seaside were mostly purpose built student accommodation. Housing types, built in the neighbourhood have become smaller in time according to students’ expectations. Value appreciation of the new housing indicates that a “rent gap” had formed in here. While the development in housing can be associated with “new-build gentrification”, the commercial facilities in the neighbourhood have not developed as rapidly. The study is important because it analyzes the Körfez neighbourhood’s current physical and social structure in the context of student-led change.

Keywords: Gentrification, Studentification, Samsun, Neighbourhood Change, Micro Housing

1. GİRİŞ

Üniversitelerin başlıca işlevleri eğitim-öğretim ve araştırma olmasına karşın, üniversiteler buldukları yerlere farklı açılardan da, örneğin kentlerin demografik yapısına, aynı zamanda ekonomik, mekânsal, sosyal ve kültürel yapısına etkide bulunurlar. Üniversitelerin olduğu kentlerde özellikle üniversiteye yakın bölgelerin bu durumdan en çok etkilendikleri varsayılabilir. Öğrencilerin yerleştikleri bölgelerde *soylulaştırma* olgusu görülebilir. Soylulaştırma köken olarak toprağı olan, ama aristokrat olmayan, üst-orta sınıf anlamındaki “*gentry*” sözcüğünden türemiştir. Soylulaştırma en genel tanımıyla gerilemiş olan eski, kent içi mekânlardaki yeni bir sınıfsal ve mekânsal ayrışma demektir.

Öğrenci soylulaştırması kavramı bu araştırmanın temelini oluşturmaktadır. Öğrenci soylulaştırması ya da *öğrencileştirme* gerçekleştiği yerler üzerinde geleneksel soylulaştırmanınkini andıran etkiler yaratır. Öğrencilerin yerleştiği bölgelerdeki konut fiyatları artabilir ve bölgenin sosyo-kültürel yapısı öğrencilerin gereksinimleri doğrultusunda biçimlenir. Bu araştırmanın konusu Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde lisans ve lisansüstü eğitimini sürdüren, Samsun'a dışarıdan gelmiş öğrencilerin kentin yoğun olarak yaşadıkları bir mahallesine olan etkisidir. Çalışmada Samsun'un Atakum İlçesi'ndeki Körfez Mahallesi'nin güncel durumu Batı kaynaklı soylulaştırma yazınındaki öğrencileştirme kavramı ile açıklanabilir mi sorusu araştırılmaktadır.

2. SOYLULAŞTIRMA

Soylulaştırma kavramı ilk kez *London: Aspects of Change* başlıklı derleme kitabında Londra'daki işçi mahallelerinin orta sınıflarca kuşatılmasını nitelemek için kullanılmıştır (Glass, 1964). Soylulaştırma Batılı, gelişmiş ülkelerde 1970'lerde ortaya çıkan bir olgu olsa da, 1990'larda az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerde de görülmeye başlamıştır. 2000'li yıllardan sonra ise, artık dünyanın her yerinde aynı süreçler gözlemlenmektedir. Devlet, özel kurumlar, yabancı sermaye sahipleri, öğrenciler, LGBTİ, süper zenginler soylulaştırmanın başlıca aktörleri arasında sayılabilir. Şen'e (2013) göre soylulaştırıcı yeni orta sınıf, genç, eğitim düzeyi yüksek, yabancı dil bilen, yüksek gelirli işlerde çalışan ve genellikle, geleneklerden uzak duran bir kesimden oluşmaktadır. Bu kesimin soylulaştırmanın

gerçekleşmesinde önemli bir rolü vardır. Kent merkezlerinin kültür-sanat gibi konularda canlı olması yeni orta sınıfın buralarda yaşamak istemelerine neden olmaktadır (Şen, 2013, s. 296).

Soylulaştırmanın geleneksel soylulaştırma, ticari soylulaştırma, devlet eliyle soylulaştırma, yeniden soylulaştırma, yeni yapı yoluyla soylulaştırma, öğrenci soylulaştırması, turizm soylulaştırması, sosyal konut soylulaştırması, yeşil soylulaştırma, kırsal soylulaştırma gibi birçok alt türü vardır (Lees, 2018, s. 1). Geleneksel soylulaştırma, yeni orta sınıfın daire ve ev alıp, belli alanlara yerleşmesiyle burada yaşam kalitesinin yükselmesine neden olur. Öte yandan, fiyat artışının etkisiyle mahallenin eski yaşayanlarının bu yerlerdeki yeni yaşama ayak uyduramayıp, mahalleden ayrılması etkisi de yaratabilir. Ticari soylulaştırma, devletin girişimi ya da bireysel olarak, bir yerin konut alanının dışında, lokanta, kahve, butik dükkân gibi yerlere dönüştürülmesi ile ortaya çıkar. Daha sonrasında ise, çoğunlukla küçük işletmelerin yerini büyük işletmelere bırakıp, buradan ayrılması ile sonuçlanır (Sönmez, 2014, s. 45).

Devlet eliyle soylulaştırma merkezi ve yerel yönetimlerin eliyle soylulaştırmanın gerçekleşmesidir; bu durumda doğrudan devlet soylulaştırmayı başlatabilir. Yeni yapı yoluyla soylulaştırma Türkiye'deki Toplu Konut İdaresi (TOKİ) gibi kurumların büyük ölçekli yapı projeleri üretmesiyle oluşan soylulaştırma çeşididir. Burada söz konusu olan ya daha önceki işlevini yitirmiş ve kent merkezinde boş kalmış alanlardaki yapılaşma ya da kentin değerli bölgelerinde bulunan, düşük kira bedelli konut stoku görevi gören alanlardaki yapılaşmadır (Sönmez, 2014, s. 45). Soylulaştırma kavramının süper soylulaştırma, öğrencileştirme gibi farklı türlerine ilişkin süreçlerin kentlerin toplumsal ve demografik yapıları üzerindeki etkileri yakın zamanlarda daha yaygın olarak incelenmeye başlamıştır (Kayasü ve Yetişkul, 2013, s. 149-150).

Soylulaştırmanın nedenleri arasında, kentlerin giderek büyümesi ve değişimi sonucu yerleşim yeri ve konut seçimlerinin de değişmesi, demografik yapıdaki değişimler, yaşam biçimleri ve bireysel seçimlerin değişimi, pahalılığa (enflasyona) bağlı olarak konut fiyatlarındaki değişim, büyük kentlerdeki iş ve meslek yapısının değişimi gösterilebilir (Sam, 2010). Ancak uluslararası yazında soylulaştırmanın açıklamasına ilişkin başlıca iki yaklaşım öne çıkmaktadır. Bunlar talep yönlü ve arz

yönlü yaklaşımlardır. İlkinde kent merkezine geri dönenlerin demografik özellikleri ve kültürel seçimleri belirleyicidir (Ley, 1994). Arz yönlü yaklaşımı ise, Neil Smith'in *rant farkı* kuramı temsil eder. Kentsel bir alanın gerçek ve potansiyel arsa bedeli arasındaki rant farkı yatırımcıları kentin bu bölgesine çekerek soylulaştırmayı tetikler (Smith, 1987, s. 464).

Soylulaştırmanın sonuçlarına baktığımızda, olumlu sonuçlar arasında artan vergiler aracılığıyla ekonomik gelişme, kentlerde kültürel sermayenin yükselmesi, yeni işletmelerin açılması ve bunun yarattığı iş olanakları sayılabilir. Olumsuz sonuçlarından biri farklı insanların aynı mekânı paylaşmasıyla toplumsal çatışmaların ortaya çıkmasıdır. Hatta “mahalleye yeni yerleşen varlıklı sınıf mahallelerin maddi yönden değerlendirilmesine yol açacağı için mahallenin eski yerlilerinin yer değiştirmesine sebep verecektir” (Belge ve Çeker, 2015, s. 80). Böylece soylulaştırma eski kent içi alanlarda yoksul sınıfları yerinden ederken, bir yandan da kentsel getiri (rant) yaratımı yoluyla belli sınıfların ayrıcalıklı bir konum edinmesine neden olur (Sam, 2010, s.147).

3. ÖĞRENCİLEŞTİRME

Üniversitelerin kuruldukları kentlerde öğrenci nüfusunun hızla artması sonucunda öğrencilerin yerleştikleri kent, öğrenci kimliğine ve beklentilerine uygun olarak dönüşmesine öncülük etmesiyle yeni bir soylulaştırma biçimi olarak öğrencileştirme olgusu ortaya çıkmıştır. Hubbard'a (2008) göre öğrencileştirme öğrencilerin belirli mahallelerde egemenliğini dile getirmektedir. Kentsel dönüşüm konusu içinde öğrencinin bir aktör olarak yerleşim coğrafyalarını ve mekânsal dağılımı nasıl etkilediğini anlama çabası öğrencileştirme yazını yaratmıştır (Smith ve Holt, 2007; Fincher ve Shaw, 2009). Tuncer ve İslam'a (2017) göre, öğrencilerin konaklama gereksinimlerinin karşılanması için konut arzının oluşturulması ve konutların öğrenci isteğine göre yeniden biçimlendirilmesi öğrencileştirme bağlamında bir kentsel dönüşüme neden olmuştur.

Üniversite bulunduğu kente yoğun öğrenci nüfusu getirerek, kentte konut gereksiniminin artmasına neden olur. Bunun sonucunda, “Yükseköğrenime başlayan üniversite öğrencilerinin çözmesi gereken önemli sorunlardan biri de şüphesiz barınma yeridir,” (Uysal, Güngör ve Meydan, 2017, s. 19).

Öğrencilerin konaklama seçimleri ekonomik olanaklarına göre belirlenmektedir (Arlı, 2013; Uysal vd., 2017). Öğrencilerin barınma gereksiniminin karşılandığı yerlerden biri de devlet yurtlarıdır. Devlet yurtları kız öğrencilere erkek öğrencilere oranla her zaman daha çok sayı (kontenjan) ayırdığı için erkeklerin özel yurda ya da eve çıkma oranı daha yüksektir. Öğrenciler kendilerine eve çıkma nedenleri sorulduğunda ev ortamında daha rahat ettiklerini söylemişlerdir. Bu da kentlerdeki 1+1 ve 2+1 gibi mikro konutların⁵ artmasına neden olmuştur (Çalışkan ve Sarış, 2008).

Bu nedenle kentler öncelikle, barınma ve konut odaklı olarak öğrencileştirilmektedir. Bu da gerçekte belli semtlerin öğrencilerce soylulaştırılmasına ön ayak olmuştur, çünkü bu yerlere yoğun öğrenci göçü buralarda özellikle, kiralık ev sayısının ve öğrenci yurtlarının artmasına neden olmuş ve bölgedeki konut piyasası fiyatlarının yükselmesine yol açmıştır. Konut stoku açısından, “kentın konut arzı öğrenci zevk ve beklentilerini karşılayacak özelliklere dönüşmektedir” (Yılmaz, 2011, s. 12). Bu durum da yeni, “amaca yönelik öğrenci konutları”nın yapılmasına zemin hazırlamıştır (Sage, Smith ve Hubbard, 2013).

Öğrencilerin hangi mahalleleri yeğledikleri de mekânsal dağılım açısından önemlidir, çünkü “Bu durum kentteki konut kiralarının mahalleler düzeyinde farklılaşmasında önemli bir faktördür,” (Taş ve Türkan, 2016, s. 405). Ancak öğrencilerin konut seçimleri yalnızca maddi olanaklarıyla sınırlı değil, çok boyutludur. Öğrencinin bulunduğu kentteki konut ve binaların yeterliliği, ulaşım ve toplumsal olanaklar, öğrencinin aile geçmişi, aile yardımı alıp almadığı, yani kuşaklar arası finansal aktarım da öğrencilerin konut seçimlerinde önemlidir (Filiz ve Çemrek, 2007; Hochstenbach ve Boterman, 2017). Bütün bu etmenlerle birlikte öğrenci bir dönüştürücü ya da soylulaştırıcı ve kültürel bir taşıyıcı olarak, kentsel mekânı fiziksel, kültürel ve ekonomik açıdan kendi seçimlerine uygun olarak dönüştürür.

Öğrencileştirmenin kentlere konutun yanında bir başka etkisi de hizmet alanında görülmüştür. Alışveriş ve tüketime dayanan hizmet sektörü öğrenci isteklerine göre biçimlendirilmeye başlayarak, eğlence,

---

⁵ Mikro konut yeni çalışılan bir araştırma konusu olup, bu konuda henüz sınırlı sayıda akademik araştırma olduğu gözlemlenmiştir (örn. Lau ve Wei, 2018; Barnas ve Barnas, 2015).

yeme içme, ulaşım gibi pek çok işkolu da öğrencileştirilmiştir. Böylece örneğin, “kente açılan kafeterya ve internet kafe sayısı hızla çoğalmaktadır” ve “(...) kentin eski sokakları öğrenciye hizmet eden işletmelerle dolmakta ve bu mekânlar hızla öğrencileşmektedir,” (Yılmaz, 2011, s. 12). Buradan hareketle öğrencileştirme olgusunun kent ekonomisini doğrudan etkilediği söylenebilir.

Farklı olmakla ilgili bir Türkiye araştırmasında üniversitelerle ilgili şu saptamada bulunmaktadır: “Üniversiteler, tanımları gereği buldukları kentin dışından da öğrenci alan ve her türlü aykırı düşüncenin, kimliğin ve yaşam tarzının var olabilmesine olanak tanıyan yapılardır,” (Toprak, Bozan, Morgül ve Şener, 2008, s. 20). Kentin diğer yaşayanları ve öğrenciler arasındaki etkileşim “öğrenci kültürü” olarak kavramsallaşan ve kentte yaşayanların öğrencileri aykırı olarak değerlendirdikleri bir düşünce yapısı ile biçimlenmiştir (Yılmaz, 2011). Yılmaz’ın (2011) çalışmasına göre, kentte yaşayanların %74’ü üniversite ile gurur duyarken, %57’si kent ile üniversite arasında yeterince bütünleşme olmadığını düşünmektedir. Kentte yaşayanlar üniversiteyi ve öğrencileştirmeyi olumsuz olarak değerlendirmiştir, çünkü öğrencilerin ayrı saatlerde sosyalleşme pratikleri onları rahatsız etmektedir. Yılmaz’a göre kentte yaşayanların gözündeki öğrenci imajı da bu durumda oldukça etkilidir.

Çoğu değişme süreci gibi öğrencileştirme de içinde pek çok çatışma barındırır. Öğrencilerin kentin normlarına ve değerlerine yabancı olması, kentin yaşayanlarının ise, tutucu olmaları bu çatışmayı yoğunlaştırır. Bu çatışmayı niteleyen sosyolojik bir kavram olarak, “ahlaki panik” (Cohen, 2002) öğrencileştirmeyle ilgili yazında da kullanılmıştır (örn. Long, 2016). Kentin kimi yaşayanlarına göre, öğrenciler kent değerlerine, kentin yaşam biçimine yönelik bir tehlike oluşturur. Özetle, öğrenci kimliğinin ve yaşam tarzının farklılığı nedeniyle öğrencileştirme süreci kentlerde toplumsal, kültürel çatışmalar ve topluluk uyumuyla ilgili sorunlara yol açabilmektedir (Hubbard, 2008; Tuncer ve İslam, 2017).

Ancak öğrencileştirme bütünüyle olumsuz bir olgu olarak değerlendirilmez, çünkü üniversitelerle birlikte öğrenciler kente sosyo-kültürel ve ekonomik açıdan katkıda bulunurlar (Akçakanat, Çarıkcı ve Dulupçu, 2010). Bu bağlamda öğrenci harcamaları ekonomik uyarıcı işlevi görüp, kent ekonomisi için

önemli bir gelir kaynağı olabilmektedir (Çalışkan, 2010). Sosyo-kültürel açıdan ise, eğitime katılım, sağlık, iletişim, taşımacılık ve varlık (refah) düzeyinin artması, dış göçlerin azalması üniversitelerin ve öğrencilerin kente yönelik diğer katkılarından (Akçakanat vd., 2010). Öğrenci istekleriyle hizmet, taşınmaz, ulaşım gibi işkolları da gelişir.

Sonuç olarak, üniversiteler ve öğrencileştirme süreci öğrenciler ve kentlerin diğer yaşayanları arasında ekonomik ve sosyo-kültürel ilişkiler kurulmasını sağlamıştır. Böylece üniversiteler ve öğrenciler toplumsal değişimin etkin araçları ve özneleri olmuştur. Türkiye’de üniversiteleşme süreci 1950’lerde başlamış ve merkezi kentlere üniversiteler açılmıştır. 1990’lı yılların sonunda Anadolu’da ve özellikle, Karadeniz’de üniversiteler kurulmuş, 2000’lerden sonra ise, Türkiye’de üniversitesiz kent kalmamıştır. Bu çalışmada ise, üniversitesi 1975’te kurulmuş olan Samsun’un öğrenci yoğun bir mahallesi ele alınmaktadır.

4. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Mahalle seçiminde öncelikle, Sahibinden.com gibi internet siteleri üzerinden Samsun, Atakum’dan seçilen (Cumhuriyet, Denizevleri, Körfez, Mimar Sinan, Yenimahalle gibi) mahallelerin kira düzeyleri ve bundaki değişimlere ve TÜİK Nüfus İstatistiklerinden⁶ bu mahallelerin yıllara göre nüfus artışına ve nüfus yapısının değişimine ilişkin veriler toplanmıştır. Bu ön incelemeler sonucunda araştırma sahası olarak, içinde üniversitenin de bulunduğu ve Samsun’un öğrenci konut bölgesi algısının güçlü olduğu Körfez Mahallesi seçilmiştir. Bu seçimde Körfez’in öğrenci mahallesi görüntüsünün yanında, burada yaşayan bekâr oranı ve 20-24 yaş grubundaki nüfusun oranı etkili olmuştur. Aynı zamanda, burada Ocak 2015-Ocak 2018 tarihleri arasında kiralık metre kare fiyatındaki yaklaşık %80 artış⁷ da önemli

⁶ TÜİK’ten bilgi isteği ile edinilen veriler şunlardır: “Samsun iline bağlı Atakum ilçesinin mahalle düzeyinde 5490 Sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu çerçevesinde yapılan 2012-2017 dönemi Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçlarına göre hane halkı sayısı, 2008-2017 dönemi ADNKS’ye göre medeni durum ve cinsiyete göre nüfus, 2007-2017 ADNKS’ye göre mahalle nüfusu, yaş grubu ayırımında belediye mahallelerinin nüfusu ile 2008-2017 dönemi eğitim durumuna ait bilgiler” (TÜİK, Bilgi Dağıtım ve İletişim Daire Başkanlığı, elektronik yazışma, 12 Kasım 2018).

⁷ 12 Şubat 2019 Sahibinden.com verilerine göre Körfez’de Ocak 2015’te 5TL olan kiralık metre kare fiyatı Ocak 2018’de 9TL olmuştur.

görülmüştür. Araştırma Ekim-Kasım 2018 tarihinde planlanma ve ilgili yazının taranmasıyla başlamış, verilerin toplanması, çözümlenmesi ve raporun hazırlanmasının ardından Mayıs 2019 tarihinde bitmiştir.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde lisans ve lisansüstü eğitimini sürdürmek için kente dışarıdan gelmiş öğrenciler araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Bu öğrenciler arasından rastgele seçilen dokuzunun yanında, mahallede ticari işletme sahibi olan iki kişi, üç emlakçı ve bir muhtar olmak üzere toplamda 15 kişi ile görüşme yapılmıştır. Görüşme verileri araştırmanın amacı ve konusu dikkate alınarak, görüşmeciler kategorilerine (öğrenci, emlakçı, esnaf ve muhtar) göre düzenlenmiş, yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile toplanmıştır.

Öğrenci görüşmecilere yaşam tarzlarını, konutla ilgili beklentilerini, nasıl konut edindiklerini ve yaşadıkları semt ile olumlu-olumsuz ilişkilerini anlamaya yönelik sorular sorulmuştur. Esnaf ve emlakçılar için olan soru formunda farklı işkolları açısından mahallenin potansiyeli, mahalle içindeki ticari olanakların (dükkân sayısının ve çeşitliliğinin) ve konut türlerinin değişimi gibi sorular yer almıştır. Muhtar görüşmeci formu ise, mahalle yaşayanları, mahalle içi ilişkiler, mahallenin (yaşayanlar, konut, dükkân, vb. açısından) değişimiyle ilgili sorulardan oluşmuştur. Sosyo-ekonomik statüye ilişkin, ortak bir soruyu yanıtlamanın dışında, bütün görüşmecilerden mahalleyi olumlu-olumsuz değerlendirmeleri ve kentin diğer mahalleleriyle karşılaştırmaları istenmiştir.

5. KÖRFEZ MAHALLESİ'NİN YAPISAL GELİŞİMİ

Tarihsel olarak, Körfez Mahallesi'nde önceleri deniz kıyısında tütün tarımı yapılırken, zamanla tarımın bitmesi mahallede yaşayanların deniz kıyısındaki arazilerini satıp, yukarı bölgelerdeki köylere taşınmasına neden olmuştur. Satılan tütün arazilerinin parsellerinin küçük olması buralara 1+1 ve 2+1 tipi daireler içeren, küçük konutların yapılmasına ancak yetmiştir. Bunun sonucunda, günümüzde mahallenin üst bölümlerinde daha çok tarımsal kökenli aileler yaşarken, alt bölümlerinde üniversitede okuyup, tek başına ve özgürce yaşamak isteyen öğrenci topluluğu yaşamaktadır. Bu anlamda Körfez'de iki yönlü bir değişimin gerçekleştiği görülmektedir. Yerel yönetim eliyle soylulaştırma diye

nitelenebilecek biçimde yakın dönemdeki Atakum'a sahil yolu ve Körfez'e marina yapma girişimleriyle birlikte, Körfez gitgide önem kazanmaya başlamıştır. Bu gelişmede merkez mahallelerin belli bir doyuma ulaşmış olmasının ve böylece, kentin Körfez yönüne kaymasının da etkili olduğu söylenebilir. Diğer etmenlerle birlikte, üniversite, mahallenin yaşayan profilini, konut türlerini ve tüketim alışkanlıklarını etkilemeye başlamıştır.

Samsun'un merkez mahallelerindeki yapılaşma doyuma ulaştığı için, Körfez'in yeni yapılaşmanın odağı olmasını emlakçılık yapan bir görüşmeci şöyle açıklamıştır: "...Bundan iki yıl önce 2015'in Kasım ayında, kışın başlangıcında sonbahar yağmurlarında bu yolda araba batıyordu, insan gelemiyordu. O günden bugüne birçok konut yapıldı, kiralar otomatik arttı; insanlara çeşitli yaşam alanları sağlandı..." (B, 26, lisans öğrencisi ve emlakçı). Aynı konuda mahallenin eski esnaflarından biri de şunları belirtmiştir: "Yani bu taraf gelişmeye daha müsait şu anda... Bir miktar daha gelişme imkânı var. Şehir merkezi zaten belirli bir doyuma ulaştı artık. Yeni yerleşimlerle birlikte şehir bu tarafa kaydı." (D, 55, restoran işletmecisi) Burada bir banliyöleşme sürecinden söz edilebilir.

Körfez Mahallesi kıyıdaki yeni yerleşim alanında bir parça da olsa öğrencileri daha kolay benimsemeye başlamıştır. Bu durum mahallenin eski ve yeniyi ayırıştırılmış da olsa, içinde bir arada barındırmasıyla ve deniz kıyısında ailelerin çok oturmamasıyla açıklanabilir. Körfez'de yaşayan bir mahalle esnafı Körfez'in yerleşim yapısını ve yaşayan profilini şöyle açıklamıştır: "Şimdi hep *apart* ve öğrenci olduğu için, aile olarak çok yok. Yani, eski yerleşimler⁸ aile burada... Gerisi hep yukarı tarafları tercih ediyor. O yüzden geçici oluyor yani. Buradaki oturanlar geçici..." (E, 38, market işletmecisi) Özetle, Körfez Mahallesi'nde yaşayan halk burayı eski ve yeni yerleşim olarak ikiye ayırmaktadır. Mahallenin deniz kıyısındaki bölgenin öğrenci gibi yalnız yaşayanlara yönelik konut türleri ağırlıklı yapılaşması bu aşağı bölümün öğrenci konut alanı gibi görülmesine neden olmuştur.

---

⁸ Konut anlamında kullanıyor.

6. MAHALLEDE YENİ KONUT ÜRETİMİ

Körfez'de oluşan yeni yerleşimi ağırlıklı olarak üniversiteye gelenler oluşturmuştur. Körfez Mahallesi öğrencilerin, üniversiteye ve tramvay gibi kent içi ulaşım araçlarına yakınlığı nedeniyle yeğledikleri bir yer olmuştur. Görüşme yapılan mahalle esnafı ve emlakçılar da mahallenin ulaşımının kolaylığını vurgulamışlardır. Bu görüş birliğini esnaf ve emlakçıların üniversite kaynaklı bir hedef kitle oluşturmadaki başarıları açıklayabilir. Öğrenciler Körfez Mahallesi'ni yaşanabilir bir yer olarak görürken, emlakçılar Körfez'i emlak sektörü için yeni bir pazar olarak değerlendirmişlerdir. Bu bakımdan Körfez'deki öğrencileştirmede soylulaştırmaya hem talep yönlü, hem de arz yönlü yaklaşımlar geçerlidir.

Konut ticaretinin üniversite kaynaklı olarak artış kazanmasıyla birlikte mahallede hızlı bir yapılaşma olmuştur. Üniversitenin biçimlendirdiği mahalle nüfusunun yarattığı istem (talep) ile mahalle içinde bir emlak hareketliliği ortaya çıkmıştır. Sunu (arz) ve istem ilişkisine dayalı bu emlak hareketliliği mahalle içinde konut çeşitliliğine ve 1+1 ağırlıklı bir mikro konut yapılaşmasına neden olmuştur. Devlet-eliyle soylulaştırma kavramını andıran bir biçimde belediyenin de bu yönde bir tutum izlemesi Körfez'deki bu tür bir konut yapılaşmasını daha da artırmıştır. Körfez'de emlakçılık yapan bir görüşmeci bu durumu şöyle dile getirmektedir:

...Belediyenin verdiği katsayı imar planı var. Ağırlıklı olarak hepsi 1+1'dir; hepsi üniversiteye yöneliktir. Ortalama bir kişi, maksimum iki kişi yaşayabilecek düzeyde yapılan, salonları 20-25 metre kare civarında, yatak odaları 18-20 metre kare civarında olan mini dairelerdir. Yüksek kâr getirisi olan, bir katta 5 daire *konseptine* sahip dairelerdir. (...) Şöyle ki dışarıdan biri geldi, "Ben kafamı dinlemek için bir ev istiyorum," bizde böyle bir *konsept* yok. (...) Öğrenci %60-%70'in altına hiç düşmemiştir. Buranın asıl yapım amacı da odur. (B, 26, lisans öğrencisi ve emlakçı)

Yeni yapılan daireler genellikle eşyalı ve yaklaşık elli ya da altmış metrekaredir. Bu daireler diğerlerine oranla daha lüks ve pahalıdır. Dairelerin küçük, eşyalı olması ve emlakçıların normalde kiracıların

kendilerinin uğraştığı zaman alıcı işlerle onların yerine uğraşması bu dairelerin çekiciliğini arttırmıştır. Öğrencilerin 1+1 daireleri seçme gerekçeleri en başta tek başına ve özgürce yaşamak istemeleridir. Bunun yanında, özel yurt giderlerinin neredeyse ev kiralalarıyla aynı olması tek yaşamayı seven öğrencilerin 1+1'de yaşamayı yeğlemesini sağlayan başka bir etmendir. Öğrencilere oturdukları daireleri hangi yolla bulduklarını sorulduğunda, sokakları gezerek, emlakçılara danışarak, tanıdıkların yardımıyla ve Sahibinden.com gibi internet siteleri aracılığı ile bulduklarını söylemişlerdir.

7. FARKLI BOYUTLARIYLA MAHALLENİN DEĞİŞİMİ

Körfez Mahallesi geçmişe göre birçok yönden değişmiş ve bugün hâlâ değişmekte olan bir mahalledir. Özellikle, önceleri tarla olan alanların sahil yolu yapılması ve mahallenin çok yakınına üniversite kurulmuş olması bu bölgeyi değişime iten başlıca nedenlerdir; bunlar soylulaştırma yazınında hem kırsal soylulaştırma, hem öğrencileştirmeye karşılık gelebilecek gelişmelerdir. Körfez'deki değişimin diğer bir nedeni yoğunlaşan nüfustur. Görüşmecilerimizden biri bu durumu şöyle özetlemiştir:

Daha önce burada fazla bir işletme yoktu. Sahilin yolunun da yapılmasıyla yeni işletmeler açıldı. Tabii ki gençler orayı daha çok tercih etmeye başladı. Daha ziyade kafe tarzı oralar... Yemek, restoran cinsi yerler de var, ama ağırlıklı olarak kafe... Karadeniz denince de akla sahil geldiği için, belli bir yaş grubu, daha da hareketli olduğu için, oraları tercih ediyor diye düşünüyorum.
(D, 55, restoran işletmecisi)

İşte, bu yeni gelen nüfusa bağlı olarak, mahallenin demografik yapısı ve toplumsal koşulları da değişmiştir. Mahallede yerli halktan çok, dışarıdan gelen, seçkin insanların ağırlık kazandığı düşünülmektedir. Örneğin, bir esnaf mahalle nüfusundaki değişimle ilgili şunu söylemiştir: “Dışarıdan gelen insanlar var. Yerlisi daha ziyade yüksek kesimlerde, köy gibi yukarılarda ya da şehir merkezinde, buranın eski yerlileri... Genelde el değiştirdi, arsalar satıldı falan derken dışarıdan gelen insanlar ağırlık kazandı.” (D, 55, restoran işletmecisi) Görüşmelerdeki mahallede değişen insan profili söylemi Körfez Mahallesi'nde soylulaştırma ve soylulaştırmayla birlikte yerinden edilme olgusunun olup, olmadığı sorusunu anımsatmaktadır. Kendi de eski bir yaşayan olan Körfez Mahallesi muhtarı mahallenin bugün

kozmpolit bir mahalle olduğunu ve bu durumun da insanlar arasında anlaşmazlığa yol açtığını dile getirmiştir:

Mahalledeki insanlar karışık aslında... Yani, memurlar, üniversite hocaları, öğrenciler, yerli halk var. Mahalle yaşayanlarında zaman içerisinde göç alımıyla değişim oldu. İnşaatla çalışmak için gelenler var, köylerden gelenler var. Mesela, sahilde ev aldım diyorsun, yan tarafta inek besleyenler var... Köyle kentleşmenin uyumunun sorununu yaşıyoruz. (...) Toplumun birleşmesinin ve kaynaşmanın sorununu yaşıyoruz. (F, 45, muhtar)

Artan nüfusa bağlı olarak, konut sayısında bir artış yaşanırken, konut türlerinde ve dükkânlardaki değişimi de bir görüşmeci şöyle açıklamıştır:

Daha önce 4+1, 3+1 imalatlar vardı. Piyasadaki yeniliklerle birlikte 2+1, 1+1 evler devreye girdi, yeni oteller açıldı. Dükkân açısından da, ağırlıkta da, yeme-içme yerleri var. Küçük mağazacılık, bakkal tarzı yerler aradan çıktı. Yerini ŞOK, A 101 gibi büyük marketlere bıraktı. Çok iç kesimlere girdiğinizde mahalle bakkalı şeklinde yerler var. (D, 55, lokanta işletmecisi)

Yoğunlaşan ve çeşitlenen nüfusla birlikte yalnızca konutlarda değil, yeni gelenlerin gereksinimlerine yönelik farklı işkollarında da artış görülmüştür. Örneğin, mahallede marketlerin yanında, taşınmaz işinin de çoğaldığını hem muhtar, hem de emlakçılık yapan bir görüşmeci belirtmişlerdir. Bir market işletmecisi buna artan araç trafiğini de eklemiştir:

İkisinde de, dükkân ve konut olarak da artış var. Şöyle, araç sayısında bile artış var. Bu da konuttan dolayı olduğunu gösteriyor. Ben ilk açarken, günde atıyorum, 500 araç geçiyorken, şimdi 2500 araç geçiyor yani. (...) Gelişime açık bir bölge ve gün geçtikçe de gelişiyor. Burada (yol) yetmiyor zaten. Bilmiyorum bu tarafta mısın? Ama sabah ve akşam trafiği sıkışıyor, burada. (E, 38, market işletmecisi)

Özetle, yeni gelen nüfus mahalle yapısını ve özelliklerini kendi isteğine göre değiştirmiştir. Genç profesyonellerin, öğrencilerin ve bekârların yoğun olarak bu bölgeye gelmesiyle konut sayısında artış

ve konut türlerinde 1+1 evlere doğru bir dönüşüm olmuştur. Bunun ardından, emlakçı, market, araç sayılarında artış olmuştur. Komşuluk ilişkileri açısından, mahallede yaşayanlar ve esnafla olan ilişkilerde de bir değişim ve uzaklaşma yaşanmıştır. Bu dönüşümlerin yaşandığı ilk yıllarda, aynı zamanda bir kır-kent çatışması da söz konusudur.

8. KÖRFEZ MAHALLESİ'NDE RANT

Bölgeye yeni gelen nüfusun özelliklerine bağlı olarak, gelişen mahallede yeni binaların yapılması ve eski binaların onarımı ile mahallenin getiri düzeyinde bir farklılaşma ortaya çıkmıştır. Getiride bir yükselme biçimindeki bu değişim orta sınıf alıcılar, mal sahipleri ve gayrimenkul yatırımcıları aracılığıyla gerçekleşmektedir. Bir görüşmeci mahallede doğrudan öğrenciye yönelik konuta yatırım yapanlara dikkat çeken bir yorumunda, “Bireysel olarak bir daire, iki daire almaya başlayan kişiler daha sonra birikim yapıp, 4-5 daire alarak, yatırımcıya dönüşebiliyor,” demiştir (B, 26, emlakçı). Buna göre, kimi daire sahipleri Körfez’i kendileri yaşamak için değil, yalnızca buradan para kazanmak için seçmektedirler. Öğrencileştirme süreci ile koşut olarak, Körfez yatırım amacıyla ev satın alınan bir yere dönüşmüştür. Bu Smith’in (1987) soylulaştırmaya “rant farkı” açıklamasını doğrular nitelikte bir gelişmedir.

İnşaat alanında konut türü ve değerindeki değişimle ilgili olarak, bir görüşmeci şu gözlemlerde bulunmuştur: “Piyasadaki yeniliklerle birlikte 2+1, 1+1 evler devreye girdi; yeni oteller açıldı.” (D, 55, lokanta işletmecisi) Konut türlerini belirleyen genç profesyonellerin, öğrencilerin, bekâr ya da çift gelirlili ve çocuksuz çiftlerin Körfez Mahallesi’ne olan ilgileri buradaki konutların ve dükkânların değerini arttırmış ve daha önce burada yaşayanların kentin başka alanlarına ötelenmesi sonucunu doğurmuştur. Başka bir görüşmeci dükkân ve konutların değerindeki değişimle ilgili gözlemini şöyle açıklamıştır: “Boş bir dükkândı burası. Şu an değeriyle çok farklı; yani, yüzde yüz artma var.” (E, 38, market işletmecisi) Bir emlakçı dükkân çeşitliliğini ve değerini en başta dükkân büyüklüklerinin belirlediğini şöyle açıklamıştır: “Rakam olarak dükkân kiralarnı belirleyen budur: İçinde ne yapılabilir, nasıl

yapılabilir? Başta yapılan dükkânlar daha küçüktür. Ancak yeni yapılan binalarda dükkân kısımları daha geniştir.” (B, 26, emlakçı) Dükkân alanları büyüdükçe, daha büyük işletmeleri kendine çekmektedir.

Mahalle getirisinin en iyi göstergesi ise, bir görüşmecinin iş alanı olarak neden Körfez Mahallesi’ni seçtiği sorusuna verdiği yanıtta yer almaktadır:

Bir gayrimenkul alıyorsunuz, 300-350 bin liraya bir daire alıyorsunuz, aldığınız dairenin kira getirisi 800 lira... Onun yerine burada bir sistem var: 120 bin liraya daire alıyorsunuz, 850-900 lira kira getirisi... İnsanlara bunu anlatmaya çalışıyorsunuz. Bunun için benim için en uygun olan bölge sadece Körfez Mahallesi... Diğer taraflarda ben kiracı bulamıyorum; evler tramvaya çok uzak, benim hitap ettiğim kesim %80 oranında öğrenci ya da öğretim görevlisi...” (B, 26, emlakçı)

Bir başka görüşmeci ise, aynı konuyu kendi oturduğu ev üzerinden örneklendirmiştir:

İlk başta kirada tuttum, (...) sonra evi satın aldım, yani ev sahibi oldum. (...) Yaklaşık dört yıl kalacağımı düşündüm, 800 lira kiram vardı ve gitgide de artıyor. Zaten ortalama 50 bin lira kira parası olacaktı, dört sene sonra. Evi satın alma fiyatı da 100 bin liraydı. Hem gelecek için yatırım oldu, hem de kiracı(lık) sıkıntısı çekmemiş oldum. (G, 23, öğrenci)

Körfez Mahallesi’ndeki gelişmeye bağlı oluşan “rant farkı” konusuna farklı yaklaşan görüşmeciler de oldu. Örneğin, bir görüşmeci özellikle işyeri kiralarındaki değişimle ilgili şunları söyledi: “Körfez Mahallesi kendini çok fazla geliştiremedi. Çok gelişmediği için de, fiyatlarda çok bir rakam değişmedi, artış olmadı.” (A, 39, emlakçı) Başka bir görüşmeci de getirinin artmasından ya da değişmemesinden çok, düşüş yaşadığını şu sözlerle belirtmiştir: “Krizlerle birlikte bu değerlerde bir düşüş ve artış yaşanıyor. Şu an mesela, yaşadığımız krizden dolayı, mutlaka bir düşüş var. Ama geçici olduğunu ümit ediyor ve çalışmaya devam ediyoruz.” (D, 55, restoran işletmecisi)

Körfez’de değişen nüfus, mahalle yapısını, özelliklerini ve mahalledeki konut yapısını da değiştirmiştir. Öte yandan, konut ve dükkân değerlerinin değişimi konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Kimi

getiri alanlarının henüz bütünüyle oluşmadığını ve olası (potansiyel) getiri ile var olan getiri arasında anlamlı, büyük bir farkın oluşmadığını söylerken, dükkân ve konutların değerinde günümüz koşullarına ve yaşanan krizlere bağlı bir düşüş olduğunu söyleyenler de olmuştur. Yine de, bu konudaki yaygın kanı arsa ve konut getirisinin büyüdüğü ve taşınmaz fiyatlarının arttığı yönündedir.

9. MAHALLE İLİŞKİLERİ

Öğrencilerin mahallede ağırlık kazanması mahalle içi ilişkileri üzerinde durulması gereken önemli bir konu yapmaktadır. Mahallenin öğrenci konutu ağırlıklı yeni yerleşimlerinde aileler çok bulunmamakta, buralarda öğrenci dışında, yalnız yaşayan, orta yaşlı insanlar yaşamaktadır. Bir öğrenci bu durumu şöyle açıklamıştır: “Körfez Mahallesi yeni gelişen bir yer... Herkes benim gibi öğrenci ya da akademisyen... (...) Öyle aile düzeni pek yok. (...) Herkes kendi halinde, kimse kimseye dokunmuyor diyelim.” (G, 23, lisans öğrencisi) Komşular arasında doğrudan, yüz yüze iletişimin yerine, daha çok aracılarla gerçekleştirilen bir iletişim söz konusudur. Bu durum mahalle içinde iletişimsizliğe ve güvensizliğe yol açmaktadır. Mahalle içinde insanların birbirinden kopuk yaşantıları nedeniyle çoğunlukla incelikten yoksun ve karşılıklı yakınmaya dayalı bir iletişim egemen olmuştur. Körfez’de farklı toplumsal sınıflardan insanların bir arada yaşaması da mahalle içinde daha önceki öğrencileştirme çalışmalarını doğrular nitelikteki çatışmalara yol açabilmektedir.

Öğrenciler genelde komşularıyla etkileşimleri olmadığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin arasında evde besledikleri hayvanlara, örneğin, kedilerine karşı çevrede olumsuz bir bakışın olduğunu belirtenler de olmuştur. Öte yandan, kimi öğrenciler de bunun tersini savunarak, komşularıyla karşılıklı yardımlaşma içinde olduklarını belirtmiştir. Bu ikinci durumu Körfez’e dışarıdan gelenlerin yalnızca öğrencilerle sınırlı olmamasıyla açıklamak olanaklıdır. Bir öğrenci ise, kendisinin diğer öğrencilerden yakınan kişi olduğu bir olaydan söz etmiştir: “Konutla ilgili hiçbir sıkıntım yok, ama apartmanla ilgili... Çoğunluk öğrenci olduğu için, toplu yaşam kurallarına aykırı davranıyorlar; gece gündüz kavramı yok. Çok gürültü oluyor; üç kere uyardıktan sonra, bir kere de hatta polis çağırdım, çok fazla ses olduğu için.” (O, 37, doktora öğrencisi) Öğrenci kültürü yaşama alanlarında tepki çekebilmektedir.

Öğrenciler ve öğrenci dışındaki diğer yaşayanlar arasındaki çatışmaları mahalle içindeki iletişimsizlikle, Körfez'de "oturmuş bir mahalle" kültürü olmamasıyla ve genel olarak, kentin eski yaşayanlarının öğrenciye, hatta bekâra karşı olumsuz algısıyla açıklamak olanaklıdır. Bu durum mahalle yaşayanlarının birbirlerine duyarsız, uzak ve zorunda kalmadıkça, iletişim kurmayan bir tutum sergilemelerine neden olmuştur. Bir emlakçı Körfez'de yerleşik bir mahalle kültürünün olmadığını şu sözlerle aktarmıştır: "... Burası mahalle kültüründen biraz daha geri kalmış bir yer, genelinin öğrencinin olduğu bir yer... Öyle olduğu için de sistem olarak bir mahalleleşme, bir mahalle kültürü yok..." (B, 26, emlakçı). Aynı konuda Körfez'de yaşayan bir öğrenci ise, şunları belirtmiştir: "Aslında (...) (üniversiteler) sürekli para bırakan yerlerdir, ama halk bunun bilincinde değil. Eski yaşayanlar öğrencilerinin mahallenin yapısını değiştirdiğini düşünüyorlar ve dolayısıyla, öğrencileri pek sevmiyorlar." (K, 26, lisans öğrencisi) İlgili yazında da öğrencilerin bir kentin ya da mahallenin toplumsal ve ekonomik yapısını dönüştürdüklerine ilişkin birçok örnek bulmak olanaklıdır.

Ticari açıdan, mahalle içinde ŞOK, BİM ve A101 gibi kurumsal firmaların dışında çok sayıda mahalle esnafı olmadığı için, öğrenciler mahalleyle çok yakın ilişki kuramamıştır. Yine de, öğrenciler ve geri kalan mahalleli arasında daha çok ekonomik bir ilişki kurulmuştur. Kimi öğrenciler kendilerine yakın olan market, bakkal gibi kimi mahalle esnafıyla gündelik ilişkiler kurduklarını belirtmişlerse de, bu iletişim selamlaşma ve veresiyeyle sınırlı kalmıştır. Buna karşın, bu sınırlı ilişkiler üzerinden esnafı kendisine bir güvence olarak gören öğrenciler de vardır. Esnaf da genelde müşteri profili öğrenci ağırlıklı olduğu için, mahallede yaşayan öğrencilere karşı olumsuz bir düşünce geliştirmemiş, tersine, öğrencilere karşı anlayışlı bir tutum sergilemiştir.

9.1. İnsan Çeşitliliği ve Çatışma

Öncesinde daha çok yerli halkın yaşadığı Körfez Mahallesi, zamanla yaşanan göç ve başka değişimlerle kozmopolit diyebileceğimiz bir yapıya bürünmüştür. Göçün yarattığı demografik değişimler ile farklı kültür ve yaşam tarzı olan insanlar bir arada yaşamaya başlar ve bu yeni yapı içerisinde bireyler kimi zaman karşılıklı uyum sorunu yaşarlar. Bu uyum sorunundan toplumsal çatışmalar doğar. Bu çalışmada

da görüşmeciler Körfez’de farklı insanlar arasında duygudaşlık (empati) olamamasından kaynaklanan sorunlardan söz etmişlerdir.

Bir görüşmeciye göre: “... Apartman görevlisi, Vezirköprü’den inşaatta çalışmak için gelen (biri)... Bir şekilde göç alıyoruz ve onların da bir uyum süreci oluyor, sıkıntıları oluyor.” (F, 45, muhtar) Aynı görüşmeci mahalledeki artan insan çeşitliliğini ise, şu sözlerle dile getirmektedir: “Bulduğum mahalle, benim çocukluğumdan da bildiğim mahalle... Tabii, artık kozmopolit bir yer, yani yerli halk çok fazla kalmadı. (...) Üniversite de bizde; yani, memurlar, üniversite hocaları, öğrenciler (ve) yerli halk var.” (F, 45, muhtar)

Göçün yanında, mahalledeki mikro konut üretimine yönelik yapılaşma da yeni apartmanlarda yaşayanlar arasında birtakım sorunlara yol açmıştır. 1+1 apartmanlarda ailelerin yaşadığı apartmanlara göre daha düzensiz bir yaşamın oluşu, apartmana giriş ve çıkış saatlerinin belirsizliği ve gürültü sorunu çatışma gerekçelerinden birkaçıdır. Bu durumu görüşmecilerimizden biri şöyle dile getirmiştir: “Apartmanda herkes öğrenci olduğu için, düzenli bir aile yaşamı yok yani; herkes geç saatlerde girip, çıkıyor. Sürekli bir ses havası (...)” (G, 23, lisans öğrencisi) Kısacası, Körfez Mahallesi’nde farklılıklarıyla bir araya gelmiş insanlar arasındaki uyum gücünün bazen karşılıklı anlaşmazlıklara ve çatışmalara neden olmaktadır.

10. MAHALLENİN OLANAKLARININ KULLANIMI

Bilgi toplumu ile artık üniversiteler kentin kalkınmasına etkisi olan alanlar olarak görülse de, Körfez Mahallesi’nde üniversitenin mahalleye yakınlığını mahalle olanaklarının gelişmesi için bir etken olamamaktadır. Bu yetersiz ya da olumsuz etkiyi muhtar, “... Üniversite bizde, ama bu bizim için bir artı değil. Mesela, PTT şubesi için beş yıldır uğraşıyorum, ama üniversitede PTT olması bana engel oluyor. (...) Yani bir şeyler için ya üniversiteye çıkacağız ya da Atakent’e gideceğiz. Fatura ödeyeceksek, Atakent’e gitmek zorundayız,” diye açıklamıştır (F, 45, muhtar). Buna göre, üniversitenin kente katkılarının yanında, kimi olumsuzluklara da neden olduğu görülmektedir.

Bu olumsuzluklar mahalledeki insanların üniversiteyi mahalleden yalıtılmış bir mekân olarak görmelerine neden olmaktadır. Bir görüşmecinin mahalle derneklerinin olup olmadığıyla ilgili bir soruya ilişkin şu sözleri örnek gösterilebilir: “Maalesef yok. (...) Üniversite ayrı bir yer. Onun vardır tabii, ama o farklı, artık kendi kapsamında... Bizim mahallemizde, ama farklı.” (F, 45, muhtar, kadın) Üniversitenin yalnızca ekonomik anlamda değil, sosyo-kültürel anlamda da ayrı bir alan olarak değerlendirildiği görülmektedir.

Göçle birlikte bir nüfus artışı yaşansa da, mahallede hâlâ kamusal alanlar ve toplumsallaşma mekânları açısından eksiklikler olduğu bir görüşmecinin sözlerinden anlaşılmaktadır: “... Park eksiklerimiz var, imar planlarına göre bize park yeri bırakılmamış. Geliştikçe bunlar yapılacak tabii. Kültürel faaliyetimiz hiç yok; yani, kamu binası oluşturabilecek bir kamu alanımız yok. (...) Kadınlar, gençler, çocuklar için kültür merkezimiz yok.” (F, 45, muhtar) Aynı zamanda, Körfez Mahallesi’nde toplumsal değişimlerle birlikte kısıtlı da olsa, yeni ortak mekânlar oluşsa da, bu yerlerin orada birbirinden kopuk bir biçimde yaşayan kişilerce yeteri kadar kullanılmadığı görülmektedir.

Körfez Mahallesi’nde ticari soylulaştırmanın izinde marketler giderek artarken, küçük dükkânların giderek azaldığı görülmektedir. Ek olarak, mahallede yapılaşmanın artması ile inşaat malzemeleri satan yerler, taşınmaz işiyle uğraşanlar da giderek artmaktadır. Bu hızlı gelişmeye karşın, mahallede alışveriş merkezlerinin (AVM’lerin) ya da giyim mağazalarının bulunmadığı görülmektedir. Muhtar ticari olanakların azlığına ilişkin şunları söylemiştir:“... AVM’lerimiz yok, giyim mağazamız yok. Çilingirimiz bile yok. Küçük esnafın olabileceği bir arastamız da yok. Evlerin altlarında genellikle büyük dükkânlar var. (...) Bol bol emlakçımız var, gayrimenkulcümüz var.” (F, 45, muhtar, kadın) Özetle, Körfez Mahallesi’nde son yıllardaki hızlı gelişme buradaki konut olanaklarını arttırdıysa da, mahalle hizmetlerinde ve ticaret olanaklarındaki gelişme konuttaki artışın gerisinde kalmıştır.

Bu çalışmada öğrencilerin, yaşadıkları mahalleyi daha çok konut amaçlı kullandıkları görülmüştür. Diğer bir deyişle, mahalle içerisinde oldukları zamanı çoğunlukla evde geçiren öğrenciler ara sıra da evlerinde arkadaşlarını ağırlamaktadırlar. Ev dışında ise, deniz kıyısında yürüyüş yapma, bisiklete

binme, arabayla gezme gibi etkinliklerde bulunmaktadır. Bir görüşmeci Samsun'da boş zamanında yaptıklarıyla ilgili olarak şunları söylemiştir: “Sınıfta yedi kişilik arkadaş grubum var. Onlarla sahildeki kafelere gideriz. Daha çok kitap-kafeleri tercih ediyorum. Pasta yemeyi sevdiğim için de genelde Salih Usta'ya gidiyorum. Starbucks da tercih ettiğim mekânlardan... Buraya açıldığı için, Starbucks, daha çok gider oldum.” (H, 20, İngilizce öğretmeni) Körfez Mahallesi'nde ticari mekânlar çok sayıda olmadığından öğrenciler tüketim için genellikle diğer mahallelere gittiklerini, ama mahalleye Starbucks açıldığından beri buraya da sık sık gittiklerini söylemişlerdir. Ticari olanakların yetersizliği araba bağımlı bir yaşam yaratmakta, bu da arabası olan daha varlıklı kişilerin burada yerleşmesine yol açmaktadır.

11. MAHALLE HALKININ MAHALLEYİ DEĞERLENDİRMESİ

Görüşmecilerin mahallenin gündelik yaşamına ve toplumsal yapısına ilişkin görüşlerinde ortak bir payda olarak mahallenin sessiz ve olaysız olması dikkat çekmektedir. Ek olarak, mahalle muhtarı mahallenin kalabalık olmayan, temiz ve güvenilir bir çevresi olduğunu belirtmiştir. Bu durumu mahallenin bir iç denetim mekanizması olmasıyla açıklayabiliriz. Eskiden beri mahallenin yaşayanlarından olan bir görüşmeci bu konudaki görüşlerini şöyle dile getirmiştir: “Ahlaki değerlerde sıkıntılar oluyor. Onları da biz mahalle sakinleri olarak dışlıyoruz. Çok içimize giremiyorlar, gidiyorlar. Gönderiyoruz onları yani.” (F, 45, muhtar) Burada Cohen'in (2002) ahlaki panik kavramının devreye girdiğini görüyoruz.

Görüşmecilerin çoğu mahallenin sessiz olduğunu düşünürken, öğrenci görüşmecilerden biri farklı bir görüş bildirmiştir. Bu görüşmeci muhtarın ve diğer görüşmecilerin tersine, Körfez Mahallesi'nde kendini güvensiz hissetmektedir: “Güvenlik açısından çok güvenli değil, dediğim gibi, akşamları çok sessiz oluyor ve tek başıma yaşıyorum. (...) bu tarafta öğrenci kalıyor belki, ama öğrencinin kalması da tehlikeli aslında, çünkü bilmiyorsun, tanımiyorsun, ne oluyor, ne bitiyor.” (M, 22, lisans öğrencisi)

Eskiden köy yerleşimi olan ve tarlaların ağırlıkta olduğu Körfez'in son yıllardaki gelişmelerle birlikte bir değişim yaşadığı görülmektedir. Ancak gelen nüfusa koşturarak Körfez'deki altyapı çalışmalarının

yavaş kalması mahalle içinde birtakım olumsuzluklara yol açmıştır. Mahalle gelen öğrenci nüfusunun istekleri için yetersiz kalmıştır. Öğrenciler mahallede lokanta, pazar gibi tüketim mekânlarının az olduğunu belirtmişlerdir. Yalnızca öğrenciler değil, mahalle esnafı, muhtar gibi mahallede yaşayan diğer insanlar da mahallenin sosyal ve kültürel olanaklarının yetersiz olduğunu düşünmektedirler. Mahalle olanaklarının yetersizliği konusunda öğrencilerle esnaf ve muhtarın ortak bir görüşte bulunduğu görülmektedir.

Eski ve yeni yaşayanların vurguladığı bir diğer ortak nokta ise, mahallenin bütünüyle gelişmemiş olmasıdır. Körfez'in inşaat ağırlıklı, yeni yapılan bir bölge olmasının, yani yeni-yapı yoluyla soylulaştırmanın buna neden olduğunu söyleyebiliriz. Görüşmecilerin mahalleyle ilgili başlıca olumsuz değerlendirmesi mahalle içerisinde çok sayıda inşaat olması nedeniyle havanın çok tozlu olmasıdır. Ayrıca yolların bozuk olduğunu söyleyerek, inşaatların mahalle yapısını bozmasının yanında, Körfez içerisinde yaşanan altyapı yetersizliklerine de dikkat çekmişlerdir. Bu tepkilere şu görüşmecinin sözleri örnek gösterilebilir: “Körfez’de her yer çamur... Ara sokaklarda asfalt yok, hep çamur.” (İ, 23, lisans öğrencisi)

Yapılaşmanın artmasının neden olduğu çevre kirliliği insanların yaşamını etkilemektedir. Bir görüşmeci bu durumu şu sözlerle dile getirmiştir: “Çok fazla inşaat var. Bunlardan kaynaklı sorunlar da var. Yani, yollar çamurlu oluyor, mesela.” (F, 45, muhtar) Aynı görüşmeci yeni yapılan alanların bitirilmemiş olmasını da bir başka sorun olarak görmektedir: “Hızla göç alan bir mahalleyiz. İnşaatları en yoğun olan mahalleyiz. Dolayısıyla bitmemiş dere ıslahları, açılmamış yollarımız var. (...) Sahilde marınamız var, turizm için açıldı, ama temizliği sağlanamadı.” (F, 45, muhtar) Bu marina yapılmış, ama kullanıma açılmamıştır.

Körfez Mahallesi'nde yaşayan öğrenci görüşmecilerden biri “Gelecekte bu mahallede yaşamınızı sürdürmeyi düşünüyor musunuz?” sorusunu olumsuz yanıtlamıştır: “Hayır, çünkü sosyal olarak geri düzeyde kalan bir yer... Yeni yeni şehirleşme gidiyor, bu taraflara. Yani, öğrenci olarak yaşamayı düşünmüyorum, ama akademisyen ya da çalışan olursam, daha iyi bir apartmanda ve evde kalmayı

düşünebilirim.” (L, 23, lisans öğrencisi) Şimdilik Körfez Mahallesi’nde yaşamayı sürdürmek istemenin yaygın gerekçesi ise, üniversiteye yakın olmasıdır.

Şu anda öğrenci ağırlıklı olan mahallede yaşayan öğrencilerden kimileri burayı gelecekte aileleriyle yaşayabilecekleri bir mahalle olarak görmemektedir. Örneğin, görüşmecilerden birinin gelecekte Körfez Mahallesi’nde yaşamak istememe nedeni olarak, kendisinin de bir üyesi olduğu öğrenci topluluğunun göstermesi ilginçtir: “Tek başıma yaşıyorsam tercih ederim. Ancak evliysen, yaşamam, çünkü kapı komşum öğrenci şortla bile dışarıya çıkabilir. Evde hanımım varken, böyle bir ortam istemem.” (K, 26, lisans öğrencisi) Öğrencilerin bile Körfez’i ailelerin yaşadığı bir yer olarak görmemeleri buradaki öğrencileştirmenin önemli bir göstergesidir. Ayrıca, bu yanıt buradaki öğrencileştirmenin bir tutuculaşma ögesini de içerdiğini göstermektedir, ama aynı zamanda Körfez tutuculaşmanın mekânsallaşmasının şimdilik ertelendiği, görece daha özgür bir geçiş bölgesi oluşturmaktadır.

SONUÇ

Samsun'un Körfez Mahallesi üniversitelerin neden olduğu ekonomik, demografik ve mekânsal değişime iyi bir örnek oluşturmaktadır. Körfez Mahallesi üniversiteye yakınlığı nedeniyle hem öğrencilerin, hem de çoğunlukla üniversite personeli olan yalnız yaşayan profesyonellerin yaşamayı seçtiği bir yer olmuştur. Özellikle, inşaat sektörünün Körfez'de ivme kazanmasıyla birlikte, burası kentin hızla göç alan ve gelişen bir çekim merkezine dönüşmüştür. Bu gelişmede üniversitenin toplumsal ve ekonomik kalkınmaya aracılık edeceği beklentisi de etkilidir.

Gerçekte, üniversite konumu bakımından Körfez Mahallesi'ni pek çok anlamda etkilemiştir. Üniversite için kente gelen öğrenciler ve yeni orta sınıf kendi istek ve gereksinimleri doğrultusunda burayı değiştirmiştir. Bu değişim ağırlıklı olarak yerleşim yeri ve nüfus yapısında gerçekleşmiştir. Artık mahallede yerli halktan çok, öğrenci ağırlıklı bir nüfus küçülen konut türlerinde yaşamaktadır. Çalışmada, Körfez Mahallesi'nde ticari dönüşümün ise, yeterince hızlı gerçekleşmediği anlaşılmıştır. Bu bulgu Körfez'de ticari soylulaştırmadan daha hızlı bir geleneksel soylulaştırmanın varlığını göstermektedir. Özellikle, burada konut türlerindeki değişme ve konut kiralardaki artış karşısında ticari mekân sayısının görece yavaş artması bunun göstergesidir.

Bununla birlikte, üniversitenin 1975'te kurulmuş olması ve Körfez'in son birkaç yıldır yaşadığı hızlı dönüşüm bu mahallenin değişiminde üniversitenin tek başına bir etken olmadığını gösterir. Samsun'da merkeze yakın alanların artık doyuma ulaşması Körfez'e olan konut isteğini, yani banliyöleşmeyi arttırmış ve buradaki dönüşümü tetiklemiştir. Bu gelişmenin sonucunda buradaki konut türleri de değişmeye başlamıştır. Bu bakımdan Körfez'deki değişim bir yandan da, kentsel büyümenin bir uzantısı olarak gerçekleşmiştir.

Çoğu görüşmeci Körfez'deki mekânsal dağılımın ikili bir yapısı olduğunu ve deniz kıyısındaki bölgenin yeni yapılaşmaya başladığını söylemiştir. Bu da mahallenin "oturmamış mahalle" olarak görülüp, olumlu yanlarının yanında, olumsuz yanlarının da bulunmasına ve Körfez'de yaşama seçiminin sorgulanabilir ve geçici olmasına neden olmuştur. Özetle, Körfez hem öğrenci kaynaklı bir konut

soylulaştırmasının yaşandığı, hem de kent kapasitesinin aşılmasıyla burada yapılan yeni konut yatırımları nedeniyle hızlı kentleşmenin -kırsal soylulaştırmanın- ve bununla bağlantılı sorunların görüldüğü bir mahalledir.

SUMMARY

Universities become agents of physical, social and economic transformation and development in the cities where they are built. As students are the main actors of this process, the concept of “studentification” is often used in the Western gentrification literature and other studies, related to university-city relationship. Studies which deal with studentification gained significance in Turkey with the growing number of Turkish universities after the 1990s and the high value, attached to the universities in the Anatolian cities. Students’ housing needs, lifestyles, socialization, and consumption forms transform the cities and places they live. This transformation is multi-dimensional, including physical, economic, and cultural dimensions. Many sectors, such as real estate, transport, food, and entertainment sectors change in the concerned areas based on student demands. Therefore, understanding the studentification process helps to understand the larger process of urban change in university towns.

In this study, the recent change of Körfez neighbourhood in Atakum, Samsun, especially with the influence of its university neighbour, is examined in the light of studentification concept. The research field is the Körfez neighbourhood which is regarded as the students’ residential area in Samsun, and where the university is also located. Altogether 15 people, including nine students who resided in micro-apartments, three real estate agents, two local shopkeepers, and one official neighbourhood representative were interviewed between October 2018 and May 2019. Respondents were selected by random sampling and in-depth interviews were made with them by using semi-structured interview guides that were designed particularly for their interviewee groups. Furthermore, observations were made during the field study in the neighbourhood.

The neighbourhood has begun to change when the tobacco fields there started to change hands and they were opened to construction, and their farmers were displaced. As a result of this urbanization process, the neighbourhood population was divided into: students, young professionals, and some families on the one hand, and old inhabitants with a rural background on the other. Even though the Körfez

neighbourhood is supposed to be used to students, mutual adaptation problems between these two different groups in the neighbourhood can sometimes cause social conflicts.

A dual development as old and new residential areas was observed in the Körfez neighbourhood. The new settlements near the seaside were mostly purpose built student accommodation. Housing types, built in the neighbourhood have become smaller in time according to students’ expectations. Value appreciation of the new housing indicates that a “rent gap” had formed in here. While the development in housing can be associated with “new-build gentrification”, the commercial facilities in the neighbourhood have not developed as rapidly.

The study is important because it analyses Samsun’s Körfez neighbourhood’s current physical and social structure in the context of student-led change.

KAYNAKÇA

- Akçakanat, T., Çarıkcı, İ. ve Dulupçu, M. A. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Buldukları İl Merkezine Ekonomik Katkıları ve Harcama Eğilimleri: Isparta 2003–2009 Yılları Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 0(22), 165-178.
- Arlı, E. (2013). Barınma Yerinin Üniversite Öğrencilerinin Kişisel ve Sosyal Gelişim ve Akademik Başarı Üzerindeki Etkilerinin Odak Grup Görüşmesi ile İncelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 3(2), 173-178.
- Barnas, J. ve Barnas, K. (2015). Micro Houses/Micro Spaces. The Answer or The Symptom? SGEM 2015, Book 4: *Arts, Performing Arts, Architecture and Design* (s. 513-518) içinde. Albena, Bulgaristan: 2nd International Multidisciplinary Scientific Conference on Social Sciences and Arts.
- Belge, R. ve Çeker, A. (2015). İstanbul'da Kentsel Dönüşüm Kapsamında Gerçekleşen Bir Olgü: Soylulaştırma. *Türk Coğrafya Dergisi*, 0(65), 77-86.
- Cohen, S. (2002). *Folk Devils and Moral Panics: Creation of Mods and Rockers* (3. bs.). NY: Routledge.
- Çalışkan, Ş. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Harcamalarının Kent Ekonomisine Katkısı: Uşak Üniversitesi Örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(31) 169-179.
- Çalışkan, V. ve Sarış, F. (2008). Çanakkale Şehrinde Üniversite ve Konut İlişkisi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 0(20), 215-237.
- Filiz, Z ve Çemrek, F. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Barınma Sorunlarının Uygunluk Analizi ile İncelenmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2),207- 223.
- Fincher, R. ve Shaw, K. (2009). The Unintended Segregation of Transnational Students in Central Melbourne. *Environment and Planning A*, 41(8), 1884-1902. Doi: 10.1068/a41126
- Glass, R. (Ed.). (1964). *London: Aspects of Change*. Londra: MacGibbon & Kee.
- Hochstenbach, C. ve Boterman, W. R. (2017). Intergenerational Support Shaping Residential Trajectories: Young People Leaving Home in A Gentrifying City. *Urban Studies*, 54(2), 399–420. Doi: 10.1177/0042098015613254
- Hubbard, P. (2008). Regulating The Social Impacts of Studentification: A Loughborough Case Study. *Environment and Planning A*, 40(2), 323-341. Doi: 10.1068/a396

- Kayasü, S. ve Yetişkul, E. (2013). Bir Araştırma Çerçevesi: Soylulaştırma. *Planlama*, 23(3), 147-152.
Doi: 10.5505/planlama.2013.43531
- Lau, M. H. M.ve Wei, X. J. (2018). Housing Size and Housing Market Dynamics: The Case of Micro-Flats in Hong Kong. *Land Use Policy*, 78, 278-286. Doi: 10.1016/j.landusepol.2018.06.039.
- Lees, L. (2018). Introduction: Towards a C21st Global Gentrification Studies. Loretta Lees ve Martin Phillips (Ed.), *Handbook of Gentrification Studies* (s. 1-10) içinde. İngiltere: Edward Elgar Publishing Limited.
- Ley, D. (1994). Gentrification and The Politics of The New Middle-Class. *Environment and Planning D-Society & Space*, 12(1), 53-74. Doi: 10.1068/d120053.
- Long, J. (2016). Living with The Consequences of Policy Decisions: Reactions to Student Lifestyles in The Neighbourhood. *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events*, 8(2), 176-195.
Doi: 10.1080/19407963.2016.115759
- Sage, J., Smith, D. ve Hubbard, P. (2013). New-Build Studentification: A Panacea for Balanced Communities? *Urban Studies*, 50(13), 2623–2641. Doi: 10.1177/0042098013477694
- Sam, N. (2010). Soylulaştırma Süreçlerine Ekonomik bir Yaklaşım: Rant Farkı. *Marmara Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi*, 29(2), 133-151.
- Smith, D. P. ve Holt, L. (2007). Studentification and `Apprentice' Gentrifiers within Britain's Provincial Towns and Cities: Extending The Meaning of Gentrification. *Environment and Planning A* 2007, 39(1), 142-161. Doi: 10.1068/a38476
- Smith, N. (1987). Gentrification and the Rent Gap. *Annals of the Association of American Geographers*, 77(3), 462-465. Erişim adresi: www.jstor.org/stable/2563279
- Sönmez, B. (2014). Soylulaştırmanın Yeni Biçimleriyle Yerinden Edilmeyi Yeniden Düşünmek. *Planlama*, 24(1), 42-53.
- Şen, B. (2013). Kentsel Dönüşüm. Fatime Güneş (Ed.), *Kent Sosyolojisi* (s. 284-311) içinde. Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi.
- Taş, B. ve Türkan, O. (2016). Üniversite Öğrencilerin İkametgâh Durumu ve Şehir İlişkileri: Çankırı Örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(47), 403-410.

- Toprak, B., Bozan, İ., Morgül, T. ve Şener, N. (2008). *Türkiye 'de Farklı Olmak: Din ve Muhafazakârlık Ekseninde Ötekileştirilenler*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Matbaası.
- Tuncer, T. ve İslam, T. (2017). Yeni Bir Soylulaştırma Formu Olarak Öğrencileştirme (Studentification): Bosna- Hersek Mahallesi'nde (Konya) Değişen Mahalle İçi Dinamikler. *Planlama*. 2(3), 303-313. Doi: 10.14744/planlama.2017.77698
- Uysal, A., Güngör, Ş. ve Meydan, A. (2017). Üniversite Öğrencileri ve İkametgâh İlişkisi/Bir Mekânın Eve Dönüştürülmesi: Nevşehir Örneği. *Doğu Coğrafya Dergisi*,22(38), 15-38. Doi: 10.17295/ataunidcd.316850
- Yılmaz, C. (2011). Anadolu Kentlerinin Öğrencileşmesi: Başka Bir Kentleşme Deneyimi. *Ege Üniversitesi, Sosyoloji Dergisi*, 0(25), 1-17.

EK I – GÖRÜŞMECİ LİSTESİ

Görüşmeci	Yaş	Eğitim Düzeyi	İş	Doğum yeri	Cinsiyet
A	39	Lise Mezunu	Emlakçı	Ordu	Kadın
B	26	Üniversite Öğrencisi	Emlakçı	Çorum	Erkek
C	22	Önlisans Mezunu	Emlakçı	Samsun	Erkek
D	55	Lise Mezunu	Restoran İşletmecisi	Samsun	Erkek
E	38	Lise Mezunu	Market İşletmecisi	Samsun	Erkek
F	45	Üniversite Mezunu	Muhtar	Samsun	Kadın
G	23	Lisans Öğrencisi	Öğrenci	Ankara	Erkek
H	20	Lisans Öğrencisi	Öğrenci	Rize	Kadın
İ	23	Lisans Öğrencisi	Öğrenci	İstanbul	Erkek
J	20	Lisans Öğrencisi	Öğrenci	Rize	Kadın
K	26	Lisans Öğrencisi	Öğrenci	Çorum	Erkek
L	23	Lisans Öğrencisi	Öğrenci	Azerbaycan	Erkek
M	22	Lisans Öğrencisi	Öğrenci	Çorum	Kadın
N	23	Lisans Öğrencisi	Anketör	Adana	Kadın
O	37	Doktora Öğrencisi	Öğrenci	Trabzon	Kadın

EK II – KÖRFEZ MAHALLESİ

Körfez Mahallesi (Kaynak: Google Haritalar)

Tramvay Hattı üzerinde Körfez Mahallesi'nin Konumu (Kaynak: Demiryolu.net)

EK III – KÖRFEZ MAHALLESİ'NDEN GÖRÜNÜM

Deniz kıyısında açılan Starbucks (Kaynak: Havvanur Yıldız)

Körfez Mahallesi'nde Apartmanlaşma (Kaynak: Anonim)

EK IV – ANADOLU ÜNİVERSİTELERİ VE SOYLULAŞTIRMA İLİŞKİSİ

Behiç Ak'ın Kim Kime Dum Duma Köşesindeki Öğrencileştirme Konulu Karikatürü (Kaynak: Cumhuriyet Portal, 13 Aralık 2018)